

На данашњи дан **1809. године** погинуо је српски национални јунак Стеван Синђелић, ресавски војвода, испаливши из кубуре хитац у складиште муниције у шанцу на узвишењу Чегар код Ниша, у жеку борбе с бројно надмоћним Турцима у Првом српском устанку. Експлозија је дигла шанац у ваздух, усмртивши и браниоце и 6.000 Турака који су упали у утврђење. Синђелић се у мају 1809. са 3.000 Ресавца придружио устаницима који су намеравали да ослободе Ниш.

На Чегру је био у најистуренијем од шест српских шанчева и на њега је напад усмерио командант нишке тврђаве Куршид паша, али су устаници одбили више турских јуриша. Пошто је увидео да браниоци, упркос невиђеном херојству, не могу да одоле турској сили, запалио је складиште муниције. После битке паша је, да би застрашио Србе, наредио да се од глава погинулих устаника озидва кула, која је добила назив Ћеле-кула. Првобитно су на њој биле 952 лобање, а сада је остало неколико десетина. Синђелић је учествовао у свим борбама у Поморављу од почетка устанка **1804.** и истакао се у бојевима на Иванковцу

1805

, кад је за показану храброст добио чин војводе, и на Делиграду

1806.

под командом Петра Добрњца.

Остали догађаји:

1594 - Умро је италијански сликар Тинторето, уметник страсног темперамента, један од највећих мајстора 16. века. С лакоћом је сликао композиције огромних димензија, снажним замахом и употребом драматичних светлосних ефеката, при чему је очувао осећање и за најмање појединости. Радио је у родној Венецији, у којој су и сачувана главна његова дела: "Рај" у Дуждевој палати, "Тајна вечера" у цркви Сан Ћорђо Мађоре, "Распеће" у Скуоли ди Сан Роко.

1793 - У Француској је потпуним преузимањем власти од стране Јакобинаца започела фаза терора.

1809 - Умро је аустријски композитор Јозеф Хајдн, представник "бечких класичара", три деценије капелмајстор на двору мађарске магнатске породице грофова Естерхази. Приликом два боравка у Енглеској стекао је светску славу и компоновао најзрелија дела. Инспирисао се аустријским, мађарским, немачким, француским, руским фолклором. Написао је више од 100 симфонија, компоновао је гудачке квартете, клавирске сонате, црквену музику, а према његовом "Царском квартету" настала је химна Аустрије. Дела: симфоније "Јутро", "Подне", "Вече", "Опроштајна", "Марија Терезија", "Оксфордска", "Медвед", "Кокошка", "Краљица", "Војна", "Часовник", гудачки квартети "Сунчеви квартети", "Руски квартети", ораторијуми "Стварање света", "Годишња доба", опера "Апотекар".

1819 - Рођен је амерички писац Волт Витмен, песник слободе и демократичности. Био је штампарски радник, дрводеља и учитељ. Основу његових песама, написаних у неконвенционалној форми слободног стиха, чини општи панхуманизам. Снажно је утицао на модерну поезију, посебно најважнијом збирком песама "Влати траве".

1842 - У Београду је основано Друштво србске словесности, после припрема које су започеле септембра 1841. Оснивачи су били Јован Стерија-Поповић и Атанасије Николић. Први чланови Друштва били су: Димитрије Исаиловић, Стефан Марковић, Јован Стејић, Димитрије Тирол, Сима Милутиновић и Исидор Стојановић. Друштво је суспендовано у јануару 1864. године зато што је за чланове изабрало Ђузепеа Гарибалдија, Николаја Чернишевског и Александра Херцена. Рад Друштва обновљен је у јулу 1864. под називом Србско учено друштво, од новембра 1886. Краљ Милан га преименује и диже на виши ниво као Краљевско србску академију (од 1887. Српска краљевска академија) а после Другог светског рата Српска академија наука. Назив Српска академија наука и уметности установљен је 1960.

1859 - Почео је да ради велики сат - назван "Биг Бен" - на кули британског Парламента у Лондону.

1896 - Одржана је прва фудбалска утакмица у Београду (и у тадашњој Краљевини Србији). Утакмица је одржана у доњем граду код куле Небојша, а играли су чланови Лоптачке секције Гимнастичког друштва "Соко". Прву фудбалску лопту у Београд донео

је те године Хуго Були, са школовања у Немачкој.

1902 - Миром у Веренигингу, јужно од Јоханесбурга, којим је завршен Британско-бурски рат, Бури су присиљени да признају врховну власт Велике Британије. У рату започетом 1899. погинула су 5.774 Британаца, око 16.000 их је умрло од болести, а бурске жртве процењене су на око 4.000. Истог дана 1910. уједињене су британске колоније Натал и Кепланд и до тада слободне бурске државе Трансвал и Орање и оформљена је Јужноафричка унија са статусом британског доминиона. Године 1961. иступањем из Комонвелта она постаје Јужноафричка република.

1924 - Кина је признала Совјетски Савез.

1929 - Рођен је српски позоришни, филмски и телевизијски глумац Љубомир Љуба Тадић. Дебитовао је на сцени крагујевачког театра "Јоаким Вујић" 1944. Студирао је на глумачкој академији у Београду. Широког дијапазона, снажне емотивности и темперамента, одиграо је стотине улога. Освојио је сва национална позоришна и филмска признања, међу којима и две награде за животно дело - "Добричин прстен" у области театра и "Павле Вуисић" за филмску уметност.

1930 - Рођен је амерички филмски глумац, режисер и продуцент Клинт Иствуд, који каријеру почео улогама у италијанским "шпагети-вестернима" Серђа Леонеа, после чега је сарађивао с низом значајних америчких синеаста, посебно с Доном Зигелом. Филмови: "За шаку долара", "За неколико долара више", "Добар, ружан, зао", "Шериф у Њујорку", "Прљави Хари", "Бекство из Алкатраза", "Ноћ језе", "Неочекивани спасилац", "Казна на планини Ејгер", "Одметник Џеси Волс", "Брончо Бил", "Црвена лисица", "Изненадни судар".

1931 - У Бахреину је пронађена нафта и то је прва заливска земља у којој су утврђена таква налазишта.

1961 - Јужна Африка проглашена је републиком с председником Чарлсом Робертсом Свартом и напустила је Британски комонвелт.

1962 - У Израелу је обешен немачки ратни злочинац Адолф Ајхман, током Другог светског рата главни егзекутор замисли Адолфа Хитлера о "коначном решењу" јеврејског питања. У судском процесу је утврђено да је крив за смрт шест милиона људи.

1970 - У земљотресу у Перуу погинуло је више од 70.000 људи, 20.000 је нестало и 200.000 повређено, а градови Јунгај, Хуарес и Чимботе потпуно су разорени.

1991 - У Лисабону је потписан мировни споразум о Анголи, којим је после скоро 16 година окончан грађански рат у тој афричкој земљи.

1992 - Војска Републике Српске одбранила је Приједор од напада муслиманских паравојних формација, које су на препад покушале да заузму град..

1994 - У Босни и Херцеговини је за првог председника муслиманско-хрватске федералне јединице изабран Крешимир Зубак.

1999 - Двадесетак пројектила испалених из авиона НАТО на стамбене зграде у центру Новог Пазара усмртило је 23 цивила, укључујући двогодишњег Марка Симића. У Сурдулици су директним погоцима авијације НАТО разорене Специјална болница за плућне болести и Дом стараца, при чему је убијено 20 цивила. Цивилни циљеви гађани су и у другим местима широм Србије, попут високонапонских постројења Електропривреде Србије у Нишу, Новом Саду и Београду, постројења у термоелектрани "Никола Тесла" у Обреновцу и далековод између Обреновца и Београда, после чега је више милиона људи остало без струје.

2000 - Хонгконг је затворио последњи вијетнамски камп, окончавши тако четвртвековну сагу људи из чамаца на територији те јужне кинеске провинције.

2005 - Марк Фелт, пензионисани високи функционер америчког Федералног истражног бироа (ФБИ), саопштио да је био "Дубоко грло" - главни извор информација новинарима "Вашингтон поста" у откривању афере Вотергејт (провала у канцеларију Демократске странке у згради Вотергејт у Вашингтону 1974.), због које је амерички председник

Ричард Никсон приморан да поднесе оставку.

2006 - У Багдаду су пронађена 42 тела, с видним траговима мучења. Према повредама, већина жртава убијених ватреним оружјем претходно је била везана.

2006 - Влада Републике Србије констатовала је да Република Србија преузима државно - правни континуитет и постаје следбеник Државне заједнице Србија и Црна Гора. Републичка референдумска комисија, званично је, истог дана, у Подгорици потврдила да је референдум о државном статусу, одржан 21. маја у Црној Гори, испунио услов Европске уније, односно да је 55 одсто бирача изашлих на гласање подржало независност.

2012 - Преминуо је Радован Биговић, теолог и филозоф, професор, у два наврата и декан, Богословског факултета у Београду.

(Танјуг)